

Warszawa, 3 sierpień 2021r.

Prof. dr hab. n. med. Mirosław Wysocki
Członek Komitetu Zdrowia Publicznego
Polskiej Akademii Nauk

Ocena dorobku naukowego, dydaktycznego i organizacyjnego
dr n. prawnych Anny Augustynowicz w postępowaniu
o nadanie stopnia naukowego
doktora habilitowanego w dziedzinie nauk medycznych i nauk o zdrowiu
w dyscyplinie nauk o zdrowiu

Ocena została przygotowana w odpowiedzi na pismo prof. dr hab. n. med. Bolesława Samolińskiego Przewodniczącego Rady Dyscypliny Nauk o Zdrowiu w Warszawskim Uniwersytecie Medycznym z dnia 1 lipca 2021 r. (znak pisma: RND/RDNoZ-5920-2H-NZ/21/4/21), w którym zostałem poinformowany o powierzeniu funkcji recenzenta w postępowaniu habilitacyjnym dr n. prawnych Anny Augustynowicz, prowadzonym w dziedzinie nauk medycznych i nauk o zdrowiu w dyscyplinie nauki o zdrowiu.

Ocenę sporządzono w oparciu o następujące dokumenty:

- wniosek o przeprowadzenie postępowania w sprawie nadania stopnia doktora habilitowanego w dziedzinie nauk medycznych i nauk o zdrowiu w dyscyplinie nauki o zdrowiu,
- autoreferat przedstawiający opis dorobku naukowego, dydaktycznego, organizacyjnego oraz popularyzującego naukę,
- wykaz osiągnięć naukowych stanowiących znaczny wkład w rozwój dyscypliny nauki o zdrowiu,
- analizę bibliometryczną dorobku naukowego poświadczoną przez Bibliotekę Główną Warszawskiego Uniwersytetu Medycznego,
- monografię naukową „Czynniki determinujące prowadzenie programów polityki zdrowotnej przez gminy wiejskie i miejsko-wiejskie” wydaną przez Oficynę Wydawniczą Warszawskiego Uniwersytetu Medycznego w roku 2019 r. wskazaną jako główne osiągnięcie naukowe,

- odpis dyplomu uzyskania stopnia doktora nauk prawnych.

Wstęp

Dr n. prawnych Anna Augustynowicz przedstawiła wniosek o wszczęcie postępowania w dziedzinie nauk medycznych i nauk o zdrowiu w dyscyplinie nauki o zdrowiu. W ostatnich latach uczelnie medyczne powoływały liczne wydziały nauk o zdrowiu, które najczęściej powstawały na bazie innych jednostek organizacyjnych kształcących na poziomie licencjackim i magisterskim w zawodach, które dotychczas nie posiadały takich możliwości. Wydziały te kształcą na poziomie uniwersyteckim, w sposób który może wiązać edukację z badaniami naukowymi. To także jest warunek rozwoju dyscypliny. Jednakże nadal jej granice nie są jednoznacznie nakreślone a propozycje różnią się znacznie. Czy nauka o zdrowiu to grupa „nielekarskich” dyscyplin naukowych, których metody i techniki są wykorzystywane dla działań na rzecz zdrowia społecznego, czy też szeroko to zastosowanie nauki dla zdrowia? Czy to ma być dyscyplina, która zapewnia niezbędną wiedzę i umiejętności tak złożone jak złożona jest organizacja i funkcjonowanie opieki zdrowotnej i ochrony zdrowia z wyjątkiem pracy klinicznej? Te pozornie proste pytania nie znalazły jak dotychczas jednoznacznego określenia. Także w kontekście zdrowia publicznego jako nauki, sztuki i praktyki.

Dlatego też każda praca naukowa, przeprowadzona zgodnie z zasadami naukowymi tu obowiązującymi, ma ogromne znaczenie dla ustabilizowania i rozwoju nauk o zdrowiu jako dyscypliny naukowej.

Sylwetka

Pani Anna Augustynowicz ukończyła jednolite magisterskie studia prawnicze na Wydziale Prawa i Administracji Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie w 1999 r. Jej praca magisterska napisana pod kierunkiem prof. dr hab. Edwarda Skrętowicza to „*Wznowienie postępowania karnego*”.

W latach 2001-2004 odbyła studia doktoranckie w Instytucie Prawa Karnego Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie, efektem, których było uzyskanie stopnia doktora nauk prawnych w 2005 r. na podstawie rozprawy pt. „*Tajemnica zawodowa lekarza w polskim procesie karnym*”. Promotorem rozprawy był prof. dr hab. Edward Skrętowicz, zaś recenzentami: prof. dr hab. Kazimierz Zgryzek oraz dr hab. Ireneusz Nowikowski.

Dr n. prawnych Anna Augustynowicz rozwijała dalej swoje zainteresowania naukowe oraz zdobywała wiedzę i umiejętności biorąc udział w studiach podyplomowych, kursach i konferencjach naukowo-dydaktycznych organizowanych przez instytucje polskie i zagraniczne. Dotyczyły one głównie zagadnień zdrowia publicznego, ale także innych spraw

i problemów mających zastosowanie w działaniach na rzecz zdrowia w naukach o zdrowiu. I tak na przykład w 2001 r. ukończyła w Wyższej Szkole Bankowości, Finansów i Zarządzania studia podyplomowe „*Kontrola wewnętrzna w warunkach zmian organizacyjnych*”, a w 2004 r. studia podyplomowe „*Zdrowie publiczne. Organizacja i Zarządzanie*” organizowane przez Akademię Medyczną w Warszawie. W 2020 r. uzyskała tytuł specjalisty zdrowia publicznego.

Wnioskodawczyni w swej działalności naukowej i dydaktycznej była zawsze związana z dwoma znakomitymi uczelniami medycznymi w Warszawie, tj. z Warszawskim Uniwersytetem Medycznym (WUM) oraz Centrum Medycznym Kształcenia Podyplomowego (CMKP). Pracownikiem Warszawskiego Uniwersytetu Medycznego jest od 2005 r. W latach 2005-2017 pracowała jako adiunkt w Zakładzie Zdrowia Publicznego, od 2018 r. - do chwili obecnej jest adiunktem badawczo-dydaktycznym w Zakładzie Ekonomiki Zdrowia i Prawa Medycznego. Od 2007 r. do chwili obecnej dr n. prawnych Anna Augustynowicz jest także pracownikiem Szkoły Zdrowia Publicznego CMKP

Zarówno w WUM, jak i CMKP dr n. prawnych Anna Augustynowicz pełniła również liczne funkcje nie związane co prawda z działalnością podstawową, ale bardzo istotne dla funkcjonowania obu Uczelni. W Warszawskim Uniwersytecie Medycznym była członkiem Odwoławczej Uczelnianej Komisji ds. Oceny Nauczycieli Akademickich na okres kadencji 2016–2020, członkiem Wydziałowej Komisji ds. Wyboru Przedstawicieli Nauczycieli Akademickich do Rady Wydziału; członkiem Uczelnianej Komisji Wyborczej na kadencję 2020-2024; członkiem Rady Pedagogicznej na kierunku Położnictwo na lata 2020-2024 oraz koordynatorem przedmiotów z zakresu Prawa na kierunku Położnictwo; członkiem Rady Pedagogicznej na kierunku Pielęgniarstwo na lata 2020-2024 i koordynatorem przedmiotów z zakresu Prawa na kierunku Pielęgniarstwo oraz opiekunem naukowym Studenckiego Koła Naukowego Prawa Medycznego działającego od 2018 r. przy Zakładzie Ekonomiki Zdrowia i Prawa Medycznego.

W Centrum Medycznym Kształcenia Podyplomowego w latach 2007–2009 była opiekunem dydaktycznym kursów specjalizacyjnych „*Zdrowie publiczne*” dla lekarzy i lekarzy dentystów; od 2019 r. także opiekunem dydaktycznym kursów specjalizacyjnych „*Podstawy prawa*” dla lekarzy i lekarzy dentystów; pełni także funkcję członka Komisji Antymobbingowej powołanej przez Dyrektora Centrum Medycznego Kształcenia Podyplomowego; jest także ekspertem Komisji Statutowej Rady Naukowej CMKP.

Dr n. prawnych Anna Augustynowicz pracę naukową połączyła także z doświadczeniami praktyki działań na rzecz ochrony zdrowia będąc w latach 1999-2007

pracownikiem Departamentu Organizacji Ochrony Zdrowia w Ministerstwie Zdrowia. W latach 2003-2012 współpracowała z Krajową Izbą Diagnostów Laboratoryjnych przy tworzeniu i rozwoju samorządu diagnostów laboratoryjnych.

Profil nabywanych kompetencji oraz ścieżka kariery zawodowej Wnioskodawczyni ewidentnie wskazują na zainteresowania problemami naukowymi i praktycznymi, które dziś mieszczą się w dyscyplinie nauk o zdrowiu.

Ocena osiągnięcia naukowego, o którym mowa w art. 219 ust. 1 pkt. 2 ustawy z 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym, będącego podstawą ubiegania się o stopień naukowy doktora habilitowanego

Jako osiągnięcie naukowe, będące podstawą ubiegania się o stopień naukowy doktora habilitowanego dr n. prawnych Anna Augustynowicz przedstawiła monografię naukową pt. *„Czynniki determinujące prowadzenie programów polityki zdrowotnej przez gminy wiejskie i miejsko-wiejskie”* wydaną w 2019 r. przez Oficynę Wydawniczą Warszawskiego Uniwersytetu Medycznego. Habilitantka jest jedynym autorem tej monografii.

Prowadzone w niej rozważania są osadzone w silnie rozwijanym w literaturze światowej i praktyce podejściu związanym z poszukiwaniem możliwości skutecznego i efektywnego wykorzystania dostępnych zasobów przy podejściu systemowym, a także, – co jest szczególnie wyraźne – identyfikacji uwarunkowań procesu decyzyjnego. Można tu wspomnieć prace: Colina McInnesa, Kelly Lec, Jeremy Youda, Geoffreya B. Cockerhama, czy WHO.

Wnioskodawczyni prawidłowo konstatuje, że aby uzyskać pożądaný rezultat, tj. zaplanować efektywną ekonomicznie i organizacyjnie skuteczną oraz sprawiedliwą społecznie dystrybucję świadczeń zdrowotnych, decydenci powinni korzystać z obiektywnych oraz aktualnych danych naukowych. Jeżeli przyjmiemy znaczenie programów zdrowotnych jako istotnych narzędzi działań na rzecz zdrowia to elementem rozstrzygającym powodzenie już na wstępie jest oparcie planowania, implementacji i ewaluacji tychże na wiarygodnych i rzetelnych informacjach i danych naukowych.

Rozważania zawarte we wskazanej monografii powinny zostać odniesione także do podejścia teoretycznego związanego z dyscypliną. W tekście czytamy: „Celem pośrednim było przedstawienie głównych zagadnień z zakresu „teorii” programów zdrowotnych jako narzędzia zdrowia publicznego”. Realizując ów cel dr n. prawnych Anna Augustynowicz w pierwszej kolejności, przedstawia wybrane – istotne z punktu całości pracy – zagadnienia teorii zdrowia publicznego. W tej części przedstawione są teoretyczne rozważania dotyczące historii, problemów definicji zdrowia publicznego, zakresu jego działania, funkcji i narzędzi

stosowanych przy realizacji zadań z tego obszaru. W rozważaniach tych odwołano się do polskiego i obcojęzycznego piśmiennictwa XXI w., głównie z lat 2000–2018, sięgając jednak głębiej tam, gdzie było to konieczne dla kompleksowości przedstawienia zagadnienia.

Do tej części pracy można mieć pewne uwagi. Jeżeli przyjmiemy, że teoria to system należycie uzasadnionych twierdzeń, który *de facto* może sięgnąć nawet do teorii poznania, to zbyt mało miejsca poświęcono tej części która dotyczy zdrowia jako takiego. Także użycie pojęcia „teoria” w odniesieniu do ogólnego omówienia programów zdrowotnych budzi pewne wątpliwości. Choć z drugiej strony, w ostatnich czasach, nawet w podręcznikach o tytułach „Zdrowie publiczne” nie poświęca się wystarczającego miejsca zagadnieniom, które noszą cechy teorii zdrowia publicznego, nawet jeżeli w kwestiach definicyjnych nie ma pełej zgodności. To wszystko nie zmienia opinii recenzenta, że dr n. prawnych Anna Augustynowicz wykazuje godne podziwu rozeznanie odnośnie tworzenia się, zakresu, metod, narzędzi i technik działań na rzecz zdrowia. Wszystko to mieści się w dyskutowanej dyscyplinie.

Wnioskodawczyni słusznie dalej podkreśla, że podejmowanie efektywnych działań na rzecz zdrowia społeczności wymaga stosowania metod i technik wielu nauk, posługiwania się różnymi narzędziami. W jej ocenie głównym narzędziem realizacji zadań na rzecz zdrowia społeczności powinno być prowadzenie programów zdrowotnych. Z tym poglądem też można dyskutować, w kontekście pewnej przesady. Gdzie wobec tego można by umieścić epidemiologię i to zarówno klasyczną jak i zarządczą? Choć trzeba przyznać, że w dalszej części pracy, wykorzystując literaturę naukową, a także kierując się analizą obowiązujących przepisów prawa uzasadnia przyjęte przez siebie stanowisko.

W kolejności zaprezentowano definicje programów zdrowotnych, rodzaje programów, a także podstawowe zagadnienia dotyczące planowania, wdrożenia i ewaluacji, zwracając konsekwentnie uwagę, iż w polskim systemie prawnym, ale również w polskim piśmiennictwie funkcjonują określenia *programy zdrowotne* (realizowane przez NFZ) oraz *programy polityki zdrowotnej* (realizowane przez jednostki samorządu terytorialnego i Ministra Zdrowia). Jest to dobry wstęp do dalszej części monografii będącej krytyczną analizą praktycznej strony realizacji programów w ramach polskiego systemu prawnego i realiów systemu zdrowotnego.

Wnioskodawczyni przedstawia uwarunkowania prawne opracowania, realizacji i finansowania programów zdrowotnych i programów polityki zdrowotnej. Dokonuje krytycznej analizy przepisów prawa i przedstawia autorskie propozycje rozwiązań, których wprowadzenie rozważyć powinien ustawodawca w celu stworzenia bardziej kompleksowych

i spójnych regulacji dotyczących tego obszaru. Tę część pracy należy ocenić szczególnie pozytywnie. Nie tylko dlatego, że analiza przeprowadzona w tym rozdziale dowodzi doskonałej znajomości przepisów prawa, umiejętności krytycznej analizy i interpretacji przepisów, ale także potencjalnych możliwości aplikacyjnych. Ponieważ nie jest to tylko sprawa semantyczna.

Celem pośrednim było również przedstawienie aktywności gmin wiejskich i miejsko-wiejskich w zakresie opracowania, realizacji i finansowania programów polityki zdrowotnej. Do przedstawienia tych informacji wykorzystano przekazywane Ministrowi Zdrowia przez wojewodów informacje zbiorcze o zrealizowanych przez jednostki samorządu terytorialnego programach polityki zdrowotnej. Z informacji zbiorczych wyodrębnione zostały dane o programach polityki zdrowotnej prowadzonych przez gminy wiejskie i miejsko-wiejskie w latach 2012–2015. Dzięki tym informacjom uzyskuje się wiedzę o ogólnej liczbie zrealizowanych programów oraz w przekroju regionalnym, o liczbie osób uczestniczących w programach, o kosztach tych programów. Prezentując zakres przedmiotowy tych danych odwołano się z oczywistych powodów do celów strategicznych Narodowego Programu Zdrowia na lata 2007-2015. Należy podkreślić wykonany zakres pracy związany z wyodrębnieniem tych danych. Głównie dlatego, że jednostki samorządu terytorialnego zamieszczały w tych sprawozdaniach również informacje o programach realizowanych na terenie gmin, a finansowanych przez inne jednostki samorządu terytorialnego, Narodowy Fundusz Zdrowia, czy też Ministra Zdrowia. Stąd też wyodrębnienie tych danych wymagało szczególnych analiz – nie rutynowych – o niespotykanej szczegółowości.

Analizując dalej przedstawione informacje, wyjaśniane są przyczyny zauważalnych różnic. A więc próbuje się określić czynniki, które teoretycznie mogą determinować podejmowanie aktywności zdrowotnej i prowadzenie programów.

Głównym celem wskazanym w monografii była identyfikacja czynników determinujących podejmowanie i prowadzenie programów polityki zdrowotnej przez gminy wiejskie i miejsko-wiejskie i na tej podstawie opracowanie modelu prognostycznego. Modelu prognostycznego uwarunkowań podejmowania i prowadzenia programów polityki zdrowotnej przez gminy wiejskie i miejsko-wiejskie jako właściwego, skutecznego i efektywnego narzędzia realizacji lokalnej polityki zdrowotnej. Jest to główna część monografii proponująca niespotykane dotychczas w literaturze i praktyce podejście do programów zdrowotnych i stanowiące oryginalny wkład w dyscyplinę nauk o zdrowiu.

Warto tutaj zwrócić uwagę, że formułując zamysł badawczy dr n. prawnych Anna Augustynowicz trafnie zauważyła, że w ostatnich latach szczególne znaczenie dla

wyznaczania i osiągania celów polityki zdrowotnej miały rezultaty rozszerzenia podejścia *evidence-based medicine* (EBM) i jego wpływu na praktykę, która odnosi się do podejmowania decyzji dotyczących zdrowia publicznego. Chodzi tutaj o *evidence based publih health and evidence base health policy*.

Do identyfikacji wspomnianych powyżej czynników wykorzystano informacje pochodzące z dwóch źródeł. Po pierwsze przekazywane Ministrowi Zdrowia przez wojewodów informacje zbiorcze o zrealizowanych przez jednostki samorządu terytorialnego programach polityki zdrowotnej. Po drugie informacje z własnego badania przeprowadzonego przy pomocy autorskiego kwestionariusza ankiety. Badanie dotyczyło okresu od 1 stycznia 2012 r. do 31 grudnia 2015 r., i objęło wszystkie gminy wiejskie i miejsko-wiejskie, czyli łącznie 2175 gmin. Narzędzie pomiarowe zawierające 25 pytań zostało zamieszczone w zakończeniu monografii.

Agregując dane oraz dokonując ich statystycznej analizy przy pomocy pakietu SPSS 21, opracowano model statystyczny wskazujący uwarunkowania podejmowania i prowadzenia programów polityki zdrowotnej.

Dobra znajomość praktycznej strony funkcjonowania programów, podstaw prawnych oraz prac o charakterze praktycznym pozwoliła na opracowanie teoretyczne zmiennych wpływających na podejmowanie i prowadzenie określonej działalności przez samorząd terytorialny, a następnie przełożyła się na sprecyzowanie, przeanalizowanie, a następnie zsyntezowanie w postaci narzędzia prognostycznego. Jest to nowoczesny sposób połączenia naukowego oglądu wyłaniającego się problemu zdrowia publicznego z opracowanym w konsekwencji narzędziem wpływającym na skuteczność i efektywność działań na rzecz zdrowia społeczności. Dlatego też szczególnie doceniam wartość rozdziału trzeciego i czwartego.

Wnioskodawczyni wykazała w spisie bibliograficznym wykorzystanie łącznie 307 rekordów. Nie powinno to być niczym specjalnym, ale warto podkreślić szerokie wykorzystanie piśmiennictwa anglosaskiego i uwzględnienie dorobku doktryny prawniczej w tej materii oraz orzecznictwa. Ogólnie dobór literatury oceniam jako dobry dla przygotowania i zrealizowania tej pracy.

Przechodząc do całościowej oceny monografii wskazanej przez dr n. prawnych Annę Augustynowicz jako osiągnięcia naukowego na wstępie chcę pozytywnie ocenić także jej, część formalną; fakt przygotowania w postaci druku zwartej, a nie w postaci cyklu artykułów naukowych.

Zaprezentowana monografia przedstawia wyniki prowadzonych badań, a dyskusja nad możliwymi praktycznymi zastosowaniami wyników prowadzonych analiz skłaniają do stwierdzenia, że cele pracy zostały zrealizowane w stopniu uzasadniającym pozytywną ocenę recenzowanej monografii. W mojej ocenie dr n. prawnych Anna Augustynowicz wykazała się dużą znajomością teoretycznych i praktycznych aspektów omawianej materii. Opracowanie spełnia wszelkie wymogi pracy naukowej jako podstawy do przyznania stopnia doktora habilitowanego w dziedzinie nauk medycznych i nauk o zdrowiu w dyscyplinie nauki o zdrowiu, a jednocześnie ma ewidentne znaczenie praktyczne. Czyli realizowana jest wspomniana zasada *Evidence Based Public Health*. Na koniec nie można pominąć autentycznej ciekawości badawczej dr n. prawnych Anny Augustynowicz bez której nie może być prawidłowej pracy i rozwoju naukowego, a także kształcenia nowych adeptów sztuki. Wykorzystanie pracy może mieć duże znaczenie dla zwiększenia zaangażowania organów samorządu terytorialnego w działaniach na rzecz zdrowia społeczności.

Ocena pozostałej aktywności naukowej

Inne zainteresowania i dokonania naukowe dr n. prawnych Anny Augustynowicz, a niewchodzące w szczegółowy zakres opisanej powyżej monografii koncentrują się na sześciu głównych nurtach naukowych, a mianowicie:

- polityce zdrowotnej,
- organizacji i funkcjonowaniu systemu ochrony zdrowia i opieki zdrowotnej w Polsce, ze szczególnym uwzględnieniem niektórych aspektów działań na rzecz zdrowia społeczeństwa,
- istocie i zakresie zdrowia publicznego; narzędziach realizacji zadań z zakresu zdrowia publicznego; profilaktyce chorób i promocji zdrowia, marketingu produktów leczniczych,
- funkcjonowaniu wybranych zawodów medycznych w Polsce,
- wybranych zagadnieniach prawa medycznego,
- prawnych aspektach bezpieczeństwa pacjentów.

W ich ramach dr n. prawnych Anna Augustynowicz opublikowała 78 naukowych publikacji pełnotekstowych, w czasopismach posiadających punkty IF oraz MNiSW. W 48 pracach jest pierwszym lub jedynym autorem. W sumie za te publikacje uzyskała ponad 16 punktów IF oraz 956 punktów MNiSW. Publikacje ukazały się m.in. w tak prestiżowych periodykach naukowych jak: „*Health Policy*”, „*Archives of Medical Sciences*”, „*Human Resources for Health*”, „*European Journal of Public Health*”, „*Kardiologia Polska*”,

„*Advances in Clinical and Experimental Medicine*” i wiele innych. Jest autorem lub współautorem 6 monografii naukowych, oraz 23 rozdziałów w monografiach naukowych oraz współredaktorem naukowym 4 monografii naukowych. Indeks Hirscha według Web of Science wynosi 2, według Scopus 3. I choć liczba cytowań artykułów naukowych nie jest być może imponująca, nie można zapominać, iż *stricte* ilościowe mierniki *ex definitione* nie powinny być decydujące dla oceny tego dorobku.

Oceniając bardziej szczegółowo dorobek naukowy wnioskodawczyni zwrócę uwagę na kilka kwestii.

W ostatnich latach główny nurt zainteresowań naukowych dr n. prawnych Anny Augustynowicz stanowią badania nad prowadzeniem przez jednostki samorządu terytorialnego programów polityki zdrowotnej. Programów, które uznaje za podstawowe narzędzie realizacji zadań z zakresu zdrowia publicznego. Większość prac dotyczących tej tematyki opublikowana jest w czasopismach posiadających punkty IF. Co istotne aktywność jednostek samorządu terytorialnego w tym zakresie nie była w zasadzie przedmiotem badań naukowych, zwłaszcza takich których wyniki są publikowane w czasopismach posiadających punkty IF. Fakt ten niewątpliwie ma istotne, pozytywne znaczenie w ocenie całości dorobku naukowego

W ramach dotychczasowej działalności naukowej Wnioskodawczyni zajmowała się także funkcjonowaniem niektórych zawodów medycznych w Polsce. W tym obszarze za szczególnie wartościowy uznaję Komentarz do ustawy o diagnostyce laboratoryjnej oraz cykl artykułów naukowych dotyczących wykonywania zawodu diagnosty laboratoryjnego i funkcjonowania samorządu zawodowego diagnostów laboratoryjnych. Dr n. prawnych Anna Augustynowicz brała udział także w przygotowaniu i opracowaniu badania i publikacji dotyczącej migracji zarobkowej pielęgniarek. Publikacja ta uzyskała nagrodę naukową Rektora WUM.

Istotnym obszarem Jej zainteresowań naukowych jest prawo medyczne. W tym obszarze dorobek naukowy jest godny najwyższego uznania. Jest autorką pierwszego w Polsce komentarza do ustawy o prawach pacjenta i Rzeczniku Praw Pacjenta. Komentarza prezentującego zarówno dorobek doktryny prawniczej, jak również orzecznictwa sądowego; także autorką cyklu publikacji dotyczących prawnych aspektów udzielania świadczeń zdrowotnych osobom małoletnim, który otrzymał nagrodę Dyrektora CMKP. Uwagę zwraca także szereg publikacji dotyczących ochrony danych związanych z pacjentem, a także dotyczących odpowiedzialności prawnej personelu medycznego. Publikacje te mają nie tylko

wartość naukową, ale również praktyczną. Wielokrotnie były nagradzane przez Rektora WUM i Dyrektora CMKP

Trzeba wspomnieć także o doświadczeniach związanych z projektowaniem i realizacją projektów badawczych. Jest koordynatorem w projekcie *Dorosłość bez próchnicy*, finansowanym w ramach Programu Operacyjnego „Wiedza Edukacja Rozwój 2014-2020”, a realizowanym w latach 2020-2023. Jest również autorką trzech projektów naukowych (*Czynniki determinujące prowadzenie programów polityki zdrowotnej przez gminy wiejskie i miejsko-wiejskie*, *Autonomia zawodu pielęgniarki i położnej*, *Uwarunkowania realizacji programów polityki zdrowotnej przez jednostki samorządu terytorialnego*) i współautorką jednego projektu naukowego. *Outsourcing w podmiotach leczniczych w 2012 r.*, w 2014 r. oraz w 2018 r. Tematyka realizowanych projektów ściśle wpisuje się w zainteresowania naukowe Habilitantki.

Dr n. prawnych Anna Augustynowicz odbyła dwa staże naukowe, tj. staż naukowy w Zakładzie Analiz Ekonomicznych i Systemowych Narodowego Instytutu Zdrowia Publicznego - PZH (od 4 listopada 2019 r. do 7 listopada 2020 r.) oraz staż naukowy w Instytucie Gruźlicy i Chorób Płuc w Warszawie w Dziale Organizacji i Zarządzania Jakością (od 15 maja do 15 czerwca 2018 r.). Efektem tych staży są opublikowane lub będące w trakcie publikacji artykuły naukowe, w tym dotyczące szczególnie istotnego problemu zdrowia publicznego, a mianowicie COVID-19.

Aktywność naukowa Wnioskodawczyni podkreślona jest przez czynne uczestnictwo w wielu konferencjach naukowych, międzynarodowych i krajowych. W czasie tych konferencji wygłosiła 14 wykładów na zaproszenie (w tym 2 na konferencjach międzynarodowych) i 26 wykładów plenarnych (w tym 2 na konferencjach międzynarodowych). Była także członkiem komitetów naukowych i prowadziła sesje lub warsztaty.

Ważnym elementem działalności naukowej Wnioskodawczyni jest pełnienie funkcji promotora pomocniczego w przewodach doktorskich. W zakończonym przewodzie doktorskim dr n. zdr. Marioli Borowskiej. Temat rozprawy: „*Czynniki determinujące efektywność finansową outsourcingu w podmiotach leczniczych*”. Oraz obecnie w dwóch przewodach doktorskich: mgr Krzysztofa Bobińskiego (temat rozprawy: „*Ocena realizacji celów operacyjnych Narodowego Programu Zdrowia w programach polityki zdrowotnej prowadzonych przez jednostki samorządu terytorialnego*”) oraz mgr Natalii Pihowicz (temat rozprawy: „*Kreowanie aktywności fizycznej jako zadanie samorządów terytorialnych w zakresie zdrowia publicznego*”).

Dr n. prawnych Anna Augustynowicz była zapraszany recenzentem artykułów naukowych w wielu liczących się czasopismach naukowych: Oncotarget (3), Clinical Epidemiology (1), Family Medicine & Primary Care Review (1), Annals of Agricultural Environmental Medicine (1), Journal of Community Medicine and Public Health Reports (1), Diagnostyka Laboratoryjna (6), Zeszyty Naukowe Ochrony Zdrowia. Zdrowie Publiczne i Zarządzanie (1), Pielęgniarstwo w Anestezjologii i Intensywnej Opiece (1), Forum Zakażeń (3), Postępy nauk medycznych (1), Pediatria Polska (1), Kwartalnik Kolegium Społeczno-Ekonomicznego „Studia i Prace (1). Recenzowała także prace nadesłane przez młodych naukowców z Polski i zagranicy na konferencję „9TH Warsaw International Medical Congress for Young Scientists (WIMC)”, w sesji : Law&Medicine.

Dorobek ten oceniam jako ewidentnie satysfakcjonujący w naukach o zdrowiu.

Ocena działalności dydaktycznej, organizacyjnej oraz popularyzującej naukę

Nie mogę powstrzymać się od stwierdzenia, że także działalność dydaktyczna dr n. prawnych Anny Augustynowicz jest imponująca. Podejmuje Ona różne wyzwania w zakresie zarówno kreowania, jak i realizowania różnorodnych form kształcenia. Pozytywna ocena działań podejmowanych na polu dydaktycznym znalazła uznanie władz Uczelni przybierając postać nagród dydaktycznych przyznawanych zarówno przez Rektora WUM, jak również Dyrektora CMKP.

W ramach WUM Habilitantka prowadzi zajęcia dydaktyczne na studiach I i II stopnia na kierunkach: Zdrowie Publiczne, Pielęgniarstwo, Położnictwo, Ratownictwo Medyczne z przedmiotów: *Prawo w ochronie zdrowia, Ubezpieczenia społeczne i zdrowotne, Prawo medyczne, Podstawy prawne prowadzenia badań klinicznych, Prawo cywilne, Podstawy prawa, Prawa pacjenta, Prawo w praktyce położnej, Dostęp do informacji publicznej*. Jest koordynatorem przedmiotów z zakresu prawa na kierunkach: pielęgniarstwo studia I stopnia, położnictwo studia I stopnia, położnictwo studia II stopnia stacjonarne i niestacjonarne. Była także aktywna w procesie opracowania programów zajęć do prowadzonych przedmiotów. Opracowała także autorski cykl multimedialnych kursów e-learningowych dla studentów kierunku zdrowie publiczne z przedmiotów: *Prawo w ochronie zdrowia, Prawo cywilne oraz Podstawy prawa*. Swoją wiedzę dzieliła się również uczestnicząc w charakterze wykładowcy oraz współtwórcy materiałów dydaktycznych w projekcie współfinansowanym ze środków Unii Europejskiej „Rozwój kompetencji zawodowych i kwalifikacji pielęgniarek i położnych poprzez kształcenie podyplomowe organizowane przez WUM” – projekt realizowany w latach 2017-2019.

Szczególną uwagę zwraca pomysł i zorganizowanie w 2019 r. i 2020 r. cyklu otwartych wykładów i spotkań z praktykami prawa pt. „*Okiem prawnika*” zakończonych opracowaniem materiałów multimedialnych. Co szczególnie ważne, w 2020 r. wykłady te dotyczyły wybranych, prawnych aspektów związanych ze zwalczaniem COVID-19. Jako wykładowca osiągnęła bardzo wysokie oceny potwierdzone analizą wyników badań ankietowych realizowanych wśród studentów.

W ramach CMKP dr n. prawnych Anna Augustynowicz współpracowała jako organizator i wykładowca w Letniej Szkole dla Absolwentów Podyplomowego Studium Prawa Medycznego, Bioetyki i Socjologii Medycyny organizowanej corocznie od 2016 r. przez Szkołę Zdrowia Publicznego CMKP oraz Uniwersytet Warszawski. Prowadzi także wykłady na kursach specjalizacyjnych i kursach doskonalących dla lekarzy i lekarzy dentystów w zakresie: odpowiedzialności karnej lekarza; tajemnicy zawodowej; zgody pacjenta na świadczenia zdrowotne; prawnych aspektów udzielania świadczeń zdrowotnych osobom małoletnim; aspektów prawnych wykonywania szczepień ochronnych; podstaw prawa. W 2020 r. wzięła udział w nagraniu wideowykładów z cyklu COVID-19.

Dr n. prawnych Anna Augustynowicz brała także aktywny udział w charakterze wykładowcy i współtwórcy materiałów dydaktycznych w projekcie unijnym realizowanym przez CMKP „*Kształcenie w ramach procesu specjalizacji lekarzy deficytowych specjalności tj. onkologów, kardiologów i lekarzy medycyny pracy*” – projekt realizowany w latach 2008-2015 oraz w projekcie „*Rozwój kształcenia specjalizacyjnego lekarzy w dziedzinach istotnych z punktu widzenia potrzeb epidemiologiczno-demograficznych kraju*” – projekt w trakcie realizacji zaplanowany na lata 2016-2023.

Pozytywnie o podejmowaniu wyzwań w obszarze kształcenia świadczy także sprawowanie opieki naukowej nad SKN Prawa Medycznego; promotorstwo licznych prac licencjackich (38) i magisterskich (144) oraz podejmowanie się roli opiekuna kursów specjalizacyjnych i doskonalących dla personelu medycznego.

Docenić należy także działalność organizacyjną dr A. Augustynowicz. Była członkiem komitetów organizacyjnych kilku konferencji, w 2016 r. i w 2019 r. - współorganizatorem tzw. Letniej Szkoły dla Absolwentów Podyplomowego Studium Prawa Medycznego, Bioetyki i Socjologii Medycyny organizowanej przez Szkołę Zdrowia Publicznego CMKP oraz Uniwersytet Warszawski, a w latach 2019-2020; współorganizatorem cyklu otwartych wykładów i spotkań z praktykami prawa pt. „*Okiem prawnika*” oraz cyklu wykładów multimedialnych „COVID 19 – okiem prawnika”. Co szczególnie istotne, wykłady te zamieszczone na stronie internetowej Zakładu Ekonomiki Zdrowia i Prawa Medycznego, są

źródłem wiedzy teoretycznej, ale również praktycznego ujęcia przepisów prawa nie tylko dla studentów wszystkich kierunków WUM, ale również personelu medycznego.

Nie należy zapominać o działalności popularyzującej naukę. To udział w konferencjach naukowych (o czym była mowa wyżej), ale również publikacje popularno-naukowe, udział w konferencjach praktycznych, prace eksperckie, działalność w organizacjach naukowych oraz działalność w fundacjach i stowarzyszeniach.

Dr n. prawnych Anna Augustynowicz jest autorką 19 publikacji o charakterze popularno-naukowym. Prowadzi także szeroką działalność ekspercką. Od 2011 r. uczestniczy w charakterze eksperta w organizowanych corocznie, pod patronatem Rzecznika Praw Pacjenta Zjazdach Pełnomocników ds. Praw Pacjenta działających w podmiotach leczniczych. Od 2012 r. uczestniczy w charakterze eksperta naukowego w organizowanych corocznie, pod patronatem Naczelnej Izby Pielęgniarek i Położnych, Ogólnopolskich Zjazdach Dyrektorów ds. Pielęgniarstwa, Pielęgniarek Naczelnych i Przełożonych, a od 2013 r. w charakterze eksperta naukowego w Zjazdach pod hasłem „Standardy przyjaznej izby przyjęć”. Od 2015 r. jest ekspertem Fundacji „24 h” zajmującej się problematyką uzależnień. W ramach działalności eksperckiej w 2012 r. Habilitantka powołana została przez Prezesa Krajowej Izby Diagnostów Laboratoryjnych w skład Zespołu Ekspertów ds. opracowania nowelizacji ustawy o diagnostyce laboratoryjnej. W 2013 r. na zaproszenie Prezydenta Miasta Sopot, Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Sopocie oraz Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, wystąpiła w charakterze eksperta podczas sesji pt. *„Instytucje w służbie dziecku krzywdzonemu”*. W 2017 r. była ekspertem naukowym w naukowo-sędziowskim seminarium eksperckim organizowanym przez Rzecznika Praw Pacjenta pt. *„Prawa pacjenta w świetle praktyki orzeczniczej sądów”*. Jest również ekspertem Komisji Statutowej Rady Naukowej CMKP.

Wykonane przez nią ekspertyzy dotyczyły projektu ustawy o zmianie ustawy o diagnostyce laboratoryjnej stanowiącej podsumowanie działalności zespołu ekspertów ds. nowelizacji ustawy o diagnostyce laboratoryjnej, zakresu przedmiotowego umów ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej diagnostów laboratoryjnych. Należy wspomnieć także o materiale pt. *„Profilaktyka HPV w Polsce – wytyczne dla organizacji programów profilaktycznych przez jednostki samorządu terytorialnego”*.

Dr n. prawnych Anna Augustynowicz jest także aktywnym członkiem towarzystw naukowych: Polskiego Towarzystwa Zdrowia Publicznego (członek Towarzystwa od 2019 r.); Polskiego Towarzystwa Medycyny Społecznej i Zdrowia Publicznego (od 2019 r. członek Towarzystwa i kierujący pracami sekcji współpracy z samorządami terytorialnymi

w dziedzinie zdrowia publicznego.); Polskiego Towarzystwa Higienicznego (członek Towarzystwa od września 2018 r.). Współpracowała również z Fundacją na Rzecz Zdrowego Starzenia (członek zarządu w 2014 r.). Jest członkiem – założycielem działającego od 2008 r. Stowarzyszenia „Królik Wołoski”.

Uwzględniając powyższe informacje stwierdzam, że ocena aktywności dydaktycznej, organizacyjnej oraz działalności w zakresie popularyzacji nauki Habilitantki jest jednoznacznie pozytywna.

Konkluzja

Stwierdzam, że przedstawiony do oceny dorobek pozwala uznać, że dr n. prawnych Anna Augustynowicz stworzyła wartościowe osiągnięcie naukowe, wnoszące znaczny wkład w rozwój dyscypliny nauki o zdrowiu, a także wykazała się istotną aktywnością naukową. Dorobek publikacyjny ma znaczenie poznawcze i aplikacyjne, a także popularyzatorskie. Wszystko to budzi szacunek i zasługuje na właściwe uznanie. Uważam Kandydatkę do stopnia naukowego dr hab. za dojrzałą badaczkę, zdolną do samodzielnego projektowania i prowadzenia badań, a także kierowaniem rozwojem naukowym nowych adpetów nauki.

Wymogi stawiane kandydatom do stopnia doktora habilitowanego wskazane w art. 219 ustawy z 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz.U. z 2021 r., poz. 478 ze zm.) uznaję za spełnione i wnoszę do Rady Dyscypliny Nauk o Zdrowiu Warszawskiego Uniwersytetu Medycznego o dopuszczenie Habilitantki do dalszych etapów procedury habilitacyjnej oraz nadanie dr n. prawnych Annie Augustynowicz stopnia naukowego doktora habilitowanego w dziedzinie nauk medycznych i nauk o zdrowiu w dyscyplinie nauki o zdrowiu.

Prof. dr hab. n. med. Mirosław J. Wysocki